

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 9166-09-17

בפני **כב' השופטת אילת שומרוני-ברנשטיין**
נציג עובדים: מר חוסין סעד
נציג מעסיקים: מר עודד ליפשיץ

התובע אוהד פייגנבוים 060466513
ע"י ב"כ עוה"ד מרדכי סטורזי

הנתבע המוסד לביטוח לאומי
ע"י ב"כ עוה"ד מרב אבירם

פסק דין

לפנינו תביעת התובע למתן פסק דין הצהרתי לפיו אינו תושב מדינת ישראל החל מיום 1.8.2009.

העובדות הדרושות לענייננו, כפי שהן עולות מכלל החומר שהונח בפנינו הינן כדלקמן:-

1. התובע מתגורר בארה"ב מאז 7/09, תחילה כסטודנט.
2. התובע התחתן ב 5/13 בישראל. התובע נשוי לאזרחית ומי שהייתה בזמן החתונה תושבת ישראלית. אשתו של התובע עבדה בקונסוליה של ישראל בארה"ב כעובדת של משרד החוץ (עמ"י) מ 2/10 ועד 9/16 והייתה מבוטחת בביטוח לאומי לפי סעיף 76 לחוק הביטוח הלאומי.
3. לתובע נולדה בת בארה"ב ב 12/15.
4. התובע בעל גרין קארד (תעודת PERMANENT RESIDENT) מאז 18/2/14.
5. התובע פנה לביטוח לאומי בישראל ב 25/3/14 וביקש להפסיק לשלם דמי ביטוח לאומי. ב 2/4/14 התקשר התובע לנתבע והתחייב לשלוח מסמכי השלמה לגבי בקשתו לביטול התושבות בישראל, כאשר ביום 6/4/14 הוא התקשר שוב וביקש למשוך את הבקשה שהגיש לביטול התושבות. בעקבות בקשתו זו התנהלה התכתבות בין הצדדים. לגרסת התובע, הוא לא קיבל שלושה מכתבים שנשלחו על ידי הנתבע ואשר צוינו בתע"צ מטעם הנתבע – מכתבים מימים 31/3/16, 14/5/14 ו- 28/5/14.
6. התובע אישר כי קיבל את המכתב מיום 8/9/16 (סעיף 9 לתעודת עובד ציבור).

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 9166-09-17

7. התובע הגיש "שאלון לקביעת תושבות לשוהה בחו"ל" בעקבות פניות המוסד, בו
הצהיר כי הוא מבקש לעדכן את התיק שלו בביטוח לאומי מ 7/09. בעקבות פנייה
זו הוחלט לראותו כלא תושב מיום 1/10/16. אשתו של התובע הגישה אף היא שאלון
לקביעת תושבות באותו תאריך וקיבלה מעמד של לא תושבת מבחינת המל"ל
מאותו תאריך.
8. הוריו ואחיו של התובע אף הם שוהים בארה"ב. בהתאם לתיעוד שצורף לתצהירו
- אחיו איתי שוהה בארה"ב מ 5/07 ויש לו גרין קארד מ 3/2/14; לאימו פועה גרין
קארד מ 25/2/09; לאביו אריה גרין קארד מאותו תאריך וגם לאחיו ירון גרין קארד
מאותו תאריך.
9. מוסכם כי ביום 10/3/16 הגישה אשתו של התובע תביעה לדמי לידה ומענק לידה.
התביעה אושרה ושולמו לאשתו של התובע דמי לידה בסך של 52,676 ₪ ברוטו.
כמו כן, שולמו לאשתו של התובע קצבת ילדים לתקופה של 12/15 ועד 12/16.
10. נציין, כי בתצהיר שהגיש התובע בתיק, הוא הדגיש שמטרתו לא הייתה ואיננה לקבל
מהנתבע החזר כספי בגין כספי הביטוח אשר שולמו על ידו במהלך השנים. בהקשר
זה נציין, כי בכתב התביעה שהגיש התובע נרשם, כי מהות התביעה הינה סעד
הצהרתי כאשר התובע לא תבע סעד כספי.
11. בדיון שהתקיים ביום 21.2.2018 הסביר התובע כי הסיבה שבגינה הגיש את התביעה
הינה בשל היותו ממוסה כאזרח ישראלי וכן, מאחר ובמידה ויחליט לחזור לישראל,
הוא לא ייחנה מההטבות של תושב חוזר.
12. ביום 21.2.2018 התקיים דיון הוכחות בתיק. התובע נחקר לגבי ההתכתבויות
שהתנהלו בינו לבין המל"ל בתקופת אפריל 2014, כאשר הוא פנה לראשונה בבקשה
לוותר על אזרחותו הישראלית ולאחר מכן חזר בו. התובע הסביר, שלאחר שהגיש
את הבקשה לביטול התושבות מישהו בקונסוליה הישראלית שבו עבדה אשתו
הפחיד אותה שאם הוא יבטל את תושבותו אשתו עלולה לאבד את מקום עבודתה
ועל כן הוא משך את בקשת ביטול התושבות. התובע ציין, כי נציג המל"ל, מר קדוש,
הכריח אותו לתת סיבה מדוע הוא חוזר בו מבקשת ביטול התושבות ועל כן הוא
רשם את אשר רשם בבקשת הביטול.
13. **"מכיוון שהוא אמר לי שאני חייב לתת סיבה מאוד ספציפית ולא
יכולתי לשים את הסיבה של אשתי והייתי חייב לשים משהו נתתי
מניע הכלכלי, זו טעות ולא חכם, מתבייש בזה וזה מביך אותי שהייתי
צריך באותו מצב לעשות".**

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 9166-09-17

13. התובע נשאל מדוע הוא לא פנה למל"ל אחרי התכתובת מאפריל 2014 על מנת לברר
מה ארע עת פנייתו והוא ענה, שהוא לא ניסה ליצור איתם קשר.
14. התובע העיד במסגרת עדותו, כי בדיעבד התברר שהיו מכתבים רבים שנשלחו על ידי
המל"ל אליו ואשר מוענו לכתובות לא נכונות ולא הגיעו אליו וכי עניין זה יצר בעיות.
התובע הבהיר עוד, כי הוא ביקש מהמל"ל שמכתבים המיועדים אליו ישלחו להורי
אשתו ברמת השרון אך המל"ל המשיך לשלוח מכתבים לכתובת שגויה שבה
התגוררו הוריו בעבר.
- בהקשר זה נציין, כי במסמך "שאלון לקביעת תושבות לשוהה בחו"ל" שהתובע הגיש
למל"ל ב-2014, הוא רשם כתובת למשלוח מכתבים "אבי וגנר, השדות 6 רמת
השרון". על אף האמור, מכתבי המל"ל לא נשלחו לכתובת זו אלא, ככל הנראה,
לכתובת ישנה ולא רלוונטית של הוריו.
15. התובע ציין עוד בעדותו שהמכתב שבעקבותיו שלח את הבקשה לביטול התושבות
באוקטובר 2016 היה מכתב העדכון שנשלח לאשתו והיה מיועד לה, ולא המכתב
אשר יועד לו.
16. התובע נשאל האם ידע שאשתו קיבלה דמי לידה וענה בחיוב. כן העיד, כי התשלומים
ששולמו על ידו למל"ל שולמו באופן אוטומטי מבלי שהבין מה צריך לעשות.
- בקשה לדחייה על הסף מחמת התיישנות**
17. ביום 28.11.2017 הגיש הנתבע בקשה לדחיית התביעה על הסף מחמת התיישנות בד
בבד עם כתב הגנה. בבקשה נרשם, כי ביום 28.5.2014 נשלחה לתובע הודעה, כי
הוחלט להמשיך לראותו כתושב ישראל שיצא יציאה זמנית לחו"ל ועל כן נטען, כי
היה על התובע להגיש את תביעתו תוך שנים עשר חודשים ממועד קבלת המכתב
ומשלא עשה כן, התביעה התיישנה ויש לדחותה על הסף.
18. ביום 25.12.2017 התקבלה תגובת התובע לבקשה. בתגובתו ציין התובע, כי הוא לא
קיבל את המכתב מיום 28.5.2014 וכי נודע לו לראשונה על החלטת הנתבע רק ביום
23.1.2017 ותביעתו הוגשה תוך 12 חודשים מתאריך זה.
19. נציין, כי במסגרת דיון ההוכחות שהתקיים בתיק, התברר כי הנתבע לא שלח את
המכתב מיום 28.5.2014 לכתובת הרלוונטית שהתובע מסר לו (הכתובת של הורי
אשתו) אלא שלח את המכתב לכתובת הלא נכונה (ככל הנראה - כתובתם הישנה של
הורי התובע אשר מתגוררים גם הם בארה"ב).

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 9166-09-17

20. כן יצוין, שהנתבע לא התייחס בסיכומיו כלל לשאלת ההתיישנות, וזאת על אף שהתובע התייחס לסוגיה זו במסגרת סיכומיו. על כן אנו מסיקים, כי הנתבע ויתר על טענתו לענין התיישנות.
21. למען הסדר הטוב נציין בהקשר זה, שבכל מקרה, גם אם הנתבע לא היה מוותר על בקשתו לעניין התיישנות, הרי שלא היינו נעתרים לה משהוכח בפנינו כי הנתבע לא שלח את המכתבים הממוענים לתובע לכתובת אשר צוינה על ידי התובע, אלא לכתובת אחרת.
22. מכל המפורט לעיל – בקשת הנתבע לדחיית התביעה על הסף מטעמי התיישנות – נדחית.
- עיקר טענות התובע בסיכומים מטעמו –**
23. התובע מתייחס בסיכומיו לטענת ההתיישנות של הנתבע.
24. באשר לסטטוס של התובע - על מנת לקבוע סטטוס יש לבדוק את המצב העובדתי, החוקי והמשפטי לגופו – כאשר סטטוס אינו נקבע בהסכם ולא ניתן לוותר או להתנות עליו.
25. שאלת התושבות הינה ענין מובהק של סטטוס, כאשר לפי ההלכה הפסוקה יש לבדוק שני מבחנים – מקום הימצאותו הפיזי של אדם ומשך הימצאותו שם, וכן היכן מצוי פיזית ואובייקטיבית מרכז חייו של האדם (היכן הוא גר, היכן מצויה משפחתו, היכן הוא לומד, מתפרנס וכו'), כאשר התובע מפנה לפסיקה לתמוך בטענתו.
26. מהראיות שהוצגו על ידי התובע עולה כי הוא נמצא משנת 2009 ועד היום, כל הזמן למעט ביקורי מולדת קצרים, בארה"ב, כי הוא למד שם, חי ומתפרנס שם, כי בתו נולדה שם ובני ביתו (הוריו ואחיו) נמצאים שם. יתרה מכך, לתובע GREEN CARD ומכאן ניתן ללמוד שמרכז חייו בארה"ב.
27. הסטטוס כמעמד אישי של התובע אינו מושפע מזוגיות, שכן סטטוס הוא מעמד אישי ואינו יכול להיגזר מהסטטוס של אשתו.
28. יתרה מכך, הסטטוס של אשתו של התובע היה סטטוס סטטוטורי מכח סי' 76 לחוק המל"ל בשל עבודתה בקונסוליה, כאשר על פי מבחני ההלכה הפסוקה אילו היו נבדקים, היא לא הייתה מוגדרת כך שכן מרכז חייה ומקום מושבה לא היו בישראל אלא בארה"ב.

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 9166-09-17

- 1 29. בכל מקרה, התובע נישא בשנת 2013 ועל כן התושבות של אשתו אינה רלוונטית עד
2 מועד זה.
- 3 30. גרסת התובע הוכחה כאמינה במסמכים שהוגשו על ידי הנתבע לאחר דיון ההוכחות
4 שהתקיים בתיק.
5
- 6 **עיקר טענות הנתבע בסיכומים מטעמו –**
- 7 31. הנתבע מפנה לפסיקה לפיה המבחן לקביעת תושבותו של אדם הינו לפי מבחן
8 הזיקות. בהתאם למבחן זה יש לבדוק את ההיבט האובייקטיבי – היכן מצויות מירב
9 הזיקות של האדם מבחינה פיזית ואת ההיבט הסובייקטיבי – מה הייתה כוונתו של
10 האדם והיכן הוא רואה את מרכז חייו, להבדיל משהות ארעית או זמנית.
- 11 32. בהתאם לפסיקה, ישנם מקרים בהם אדם יראה כתושב ישראל חרף שהייתו
12 הארוכה בחו"ל.
- 13 33. התובע שילם באופן יזום ומודע דמי ביטוח בישראל משנת 2009; באפריל 2014
14 התובע ביקש לבטל את בקשת ביטול התושבות שהוא הגיש בטעות ימים ספורים
15 לפני כן, כאשר מהתנהלותו לאורך השנים ברור, כי בקשתו להמשיך ולראות בו
16 כתושב נעשתה באופן מודע ולא מתוך פחד, כורח או מצב של חולשה.
- 17 34. לאור השכלתו של התובע, ברור כי הוא הבין את משמעות מעשיו, והוא גם לא
18 התעניין בהחלטת הנתבע ביחס לבקשתו ולא ניסה ליצור קשר עם הנתבע, ועל כן,
19 המשיך לשלם דמי ביטוח.
- 20 35. התובע התחתן בישראל במאי 2013 והנתבע שילם לאשתו דמי לידה ומענק לידה
21 בעקבות תביעות שהוגשו על ידי אשתו, כאשר התובע ידע על כך.
22 הגמלאות ששולמו הם חלק מהכיס המשותף של המשפחה.
- 23 36. אמנם תשלום דמי ביטוח כשלעצמו אינו מקנה תושבות, אך במקרה שלנו הוא מעיד
24 על זיקתו של התובע לארץ.
- 25 37. בעת תשלום דמי הביטוח היה התובע מבוטח על כל המשתמע מכך ולכן בכל מקרה
26 אין להשיב לו את דמי הביטוח ששילם.
- 27 38. חרף המגורים בישראל – התובע ראה בישראל "נמל בית". לא על נקלה מפסיק
28 הנתבע תושבותו של אזרח ותושב ישראלי שיוצא את הארץ שכן יש לכך משמעות
29 רבה מבחינת הפסקת הכיסוי הביטוחי הסוציאלי, ובמיוחד כשמדובר באדם צעיר
30 בתחילת דרכו.

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 9166-09-17

דיון והכרעה

39. בעניין מאיר יחיאל¹ ריכוז בית הדין הארצי את ההלכה המתייחסת לקביעת תושבותו של אדם.

"בעניין שפינט **[עב"ל (ארצי) 28253-02-12]** שמואל שפינט – המוסד לביטוח לאומי **[פורסם בנבו] (18.6.2013)** נפסק כי –

"המבחן לקביעת תושבותו של אדם לצורך זכויות מכוח החוק הינו מבחן מרכזי החיים, הנבדק לפי מירב הזיקות. למבחן זה שני פנים: ההיבט האובייקטיבי – הבוחן היכן מצויות מירב הזיקות של האדם מבחינה פיזית; וההיבט הסובייקטיבי – הבוחן מה הייתה כוונתו של האדם והיכן הוא רואה את מרכז חייו, להבדיל משהות ארעית או זמנית. היבטים אלה יש לבחון לאור כלל הנסיבות העובדתיות, ובכלל זה: זמן השהייה בישראל בתקופה הרלוונטית, קיומם של נכסים בישראל, מקום המגורים הפיזי, המקום בו מתגוררת משפחתו של האדם ובו לומדים ילדיו, אופי המגורים, קשרים קהילתיים וחברתיים, מקום העיסוק וההשתכרות, מקום האינטרסים הכלכליים, מקום פעילותו או חברותו של האדם בארגונים או מוסדות, מצגים של האדם עצמו אשר יש בהם כדי ללמד על כוונותיו, ומטרת השהייה מחוץ לישראל. הבחינה צריכה להיעשות כאשר נתונים את הדעת לסגנון החיים המשתנה ולאופי המשתנה של "תושבות" בהתאם לגיל המבוטח".

בפסק הדין בעניין ג'אן טייץ **[עב"ל (ארצי) 83/06]** ג'אן טייץ – המוסד לביטוח לאומי **[פורסם בנבו] (2.6.2009)** עמד בית דין זה על כך שיש לפרש את המושג "תושבות" לעניין הזכאות לקצבת זקנה "לאורה של הפרשנות התכליתית הדינאמית" ו"אין לייחס פרשנות נוקשה ודווקנית למונח 'תושבות' ", והתייחס בפירוט להגדרת "תושבות" לצורך הזכאות לקצבת זקנה:

"כך דרך כלל, כך במיוחד בעידן הגלובליזציה בו מתקיימת ניידות תכופה ולעיתים אף קבועה ברחבי העולם, אין לשלול מציאות לפיה יהיו לאדם זיקות מהותיות לישראל, גם אם הוא מחלק עיתותיו בשהייה בארץ ומחוצה לה, כשם שאין לשלול בהכרח תושבות כפולה, בדומה לאזרחות כפולה. במסגרת זו ובהיותם חלק אינטגרלי מתופעה כלל עולמית זו, רבים וטובים מאזרחי ישראל ותושביה, צעירים ומבוגרים כאחד, עושים תכופות בביקורי בני משפחה הפזורים ברחבי תבל, וטועמים טעמו של "העולם הגדול" בהתפתחותם המקצועית והעסקית לצרכי הלימודים, או עבודה מחוץ לישראל, כמו גם בידע שהם מביאים עמם לקהילה הבינלאומית.

על רקע זה מוצאת ביטויה המגמה שבדין להגמשת פרשנות המונח "תושב ישראל" אף בהוראות **חוק הביטוח הלאומי**, במסגרתן מוכרת שהות ממושכת של תושב ישראל בחוץ לארץ, מבלי שתישללנה זיקתו לישראל וזכותו לגמלה, כגון בסעיפים 324 ו-324א לחוק. זאת, מתוך נקודת מוצא לפיה, עצם שהייתו של אזרח ישראל בחו"ל לצרכי עבודה, לימודים או ריפוי וכל כיוצ"ב, אין די

¹ עב 27822-12-11 מאיר יחיאל – המלייל, ניתן ביום 20.1.2015

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 9166-09-17

1 **בה כדי להסיט "מרכז חייו" של אדם מחוץ לישראל ובכך למנוע**
2 **ממנו מיצוי זכויותיו הסוציאליות כ"תושב ישראל".**

3
4 40. מכל המפורט לעיל ובהתאם לפסיקה, שוכנענו מעדותו של התובע, כי הן על פי
5 ההיבט האובייקטיבי של מבחן מרכז החיים והן לפי ההיבט הסובייקטיבי - מרכז
6 חייו של התובע בתקופה הרלוונטית היה בארצות הברית ולא בישראל.

7 41. מבחינת ההיבט האובייקטיבי – התובע התגורר בפועל בארצות הברית. מבחינת
8 ההיבט הסובייקטיבי – למיטב הבנתנו, זמן שהייה של התובע בישראל במהלך
9 אותה תקופה היה לחופשות קצרות בלבד, לא נמסר לנו כי לתובע נכסים בישראל,
10 משפחתו של התובע מתגוררת בארצות הברית (הן אשתו וילדתו והן הוריו ואחיו),
11 ילדיו של התובע מתגוררים ולומדים בארצות הברית, מקום העיסוק וההשתכרות
12 של התובע בארצות הברית ולתובע אף יש GREEN CARD.

13 למעשה, למעט תשלום דמי ביטוח לאומי בישראל והמכתב שנשלח על ידי התובע
14 לביטוח לאומי שבו ביקש לבטל את בקשתו לביטול התושבות ב-2014 – לא מצאנו
15 כל זיקה ממשית בין התובע לבין ישראל.

16 42. גם הפרשנות התכליתית הדינאמית מלמדת שאין זיקה בין התובע לבין ישראל, שכן
17 שהות התובע בארצות הברית לא היתה במסגרת של ביקור משפחה ארוך או
18 בטעימה של "העולם הגדול", אלא מעדותו של התובע עולה כוונה ברורה להתגורר
19 ולהתפרנס בארצות הברית.

20 43. נציין עוד, שלא שוכנענו בטענות הנתבע כי התובע הגיש בטעות בקשה לביטול
21 תושבות, אלא שוכנענו מעדות התובע כי הבקשה לביטול התושבות הוגשה בכוונה
22 מלאה, כאשר הוא התחרט על בקשה זו בשלב מאוחר יותר כאשר סבר שכתוצאה
23 ממנה אשתו תאבד את מקום עבודתה. בכל מקרה, אין בביטול הבקשה כדי ללמד
24 על כך שמירב הזיקות של התובע הם לישראל.

25 44. כמו כן, איננו סבורים שיש מקום לדחות את התביעה בשל כך שאשתו של התובע
26 קיבלה דמי לידה ומענק לידה.

27 נציין בהקשר זה, כי למיטב הבנתנו (ובכל מקרה לא נטען אחרת), אשתו של התובע
28 הייתה זכאית לכספים אלו בין אם הייתה נשואה לתושב ישראלי ובין אם לאו, והיא
29 קיבלה את הכספים לאור זכאותה שלה מתוקף היותה תושבת ישראלית באותה
30 תקופה וללא קשר לשאלת תושבותו של התובע.

31 על כן איננו סבורים שיש בעניין זה כדי להשפיע על תושבותו של התובע או על מבחן
32 מירב הזיקות.

בבית-הדין האזורי לעבודה בחיפה

ב"ל 9166-09-17

1 45. כמו כן לא שוכנענו כי תשלום דמי ביטוח מלמד על זיקתו של התובע לישראל, וזאת
2 במיוחד נוכח כך שאין מחלוקת שתשלום דמי הביטוח כשלעצמו אינו מקנה
3 תושבות.

4
5

סוף דבר

6 46. מכל המפורט לעיל – הננו מקבלים את תביעתו של התובע וקובעים כי התובע אינו
7 תושב מדינת ישראל החל מיום 1.8.2009.

8 47. בהערת אגב נציין, כי התובע לא תבע לקבל חזרה את כספי הביטוח אשר שולמו על
9 ידו לביטוח לאומי ואף הצהיר שאין בכוונתו לתבוע כספים אלו. למען הסדר הטוב
10 נציין, כי בכל מקרה איננו סבורים שהתובע זכאי לקבל חזרה את כספי הביטוח אשר
11 שולמו על ידו, שכן מדובר בכיסוי ביטוחי סוציאלי אשר ניתן לו בתקופה הרלוונטית
12 במידה והיה נזקק וזכאי לכיסוי זה.

13 48. הנתבע יישא בהוצאות המשפט של התובע וכן בשכר טרחת עורך דין בסך 2,000 ₪.
14 הסכום ישולם תוך 30 יום מהיום, שאם לא כן יישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק
15 מהיום ועד ליום התשלום בפועל.

16 49. הצדדים רשאים לפנות בערעור לבית הדין הארצי לעבודה בירושלים תוך 30 יום
17 מקבלת פסק דין זה.

18
19
20
21

ניתן היום ד' אב תשע"ח, 16 יולי 2018 בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.

נציג מעסיקים
מר עודד ליפשיץ

אילת שומרני-ברנשטיין, שופטת

נציג עובדים
מר חוסין סעד

22

